

MANTELZORG IN BEELD

Verhuizen naar een verpleeghuis

Training voor professionals
zorg & welzijn

Voorwoord

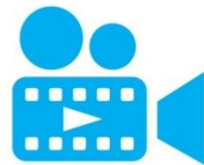
Verhuizen naar een verpleeghuis heeft een enorme impact op de cliënt en op zijn of haar mantelzorger(s). Hoe begeleid je als professional deze periode? Hoe stem je verwachtingen van de cliënt en zijn/haar mantelzorger op elkaar af? Wil je de mantelzorger laten participeren in de zorg of juist niet? Hoe vind je als professional de juiste balans in het 'samen zorgen' met de mantelzorger?

Om een bijdrage te leveren aan het verbeteren van de kwaliteit van de dialoog tussen de professional en de mantelzorger, en om daarmee de samenwerking in relatie tot de cliënt te versterken, is een training voor professionals gerealiseerd: **'Mantelzorg in Beeld'**.

Het trainingsprogramma bevat vier filmfragmenten, elk met een eigen thema, welke met verschillende werkvormen zijn uitgewerkt in dit document. De trainer heeft de mogelijkheid een keuze te maken uit de verschillende fragmenten en werkvormen passend in de werksituatie.

Via de video-icoontjes verderop in dit document kan men doorklikken naar desbetreffend videofragment.

Voor de video met alle vier de fragmenten klikt u op het icoon hiernaast →

'Mantelzorg in Beeld' maakt onderdeel uit van het scholingspakket voor professionals van Taskforce Mantelzorg Den Haag en is mede mogelijk gemaakt door de gemeente Den Haag. De intentie is om hierna een vervolgserie met videofragmenten en bijbehorende werkvormen te maken gericht op cliënten, mantelzorgers en professionals in de thuissituatie.

Over Taskforce Mantelzorg Den Haag

In Taskforce Mantelzorg zijn de professionals van verschillende Haagse zorg- en welzijnsorganisaties verenigd. Op de hoogte van de mogelijkheden en laatste ontwikkelingen signaleren de professionals in een vroeg stadium ondersteuningsbehoeften bij mantelzorgers en helpen hen de weg te vinden naar ondersteuning, hulpmiddelen of (respijt)zorg. De ondersteuning is erop gericht om te voorkomen dat mantelzorgers overbelast raken en zelf kunnen uitvallen. Inmiddels zijn duizenden Haagse mantelzorgers door professionals begeleid.

Meer informatie

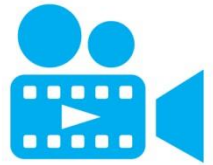
Bekijk de website www.wzh.nl/mantelzorginbeeld voor de digitale versie van dit document. De videofragmenten zijn te vinden op www.vimeo.com/taskforcemantelzorg.

De filmproducties zijn tot stand gekomen door Idee Aan Zee Mediaproducties: info@ideeaaanzee.nl. Neem voor meer informatie contact op met WZH Leren en Ontwikkelen via het volgende e-mail adres: lerenenontwikkelen@wzh.nl.

© Taskforce Mantelzorg Den Haag ~ Mei 2016

FILMFRAGMENT | 1

Filmfragment 1 | “Kijk, mijn naam!”

In dit filmfragment wordt een cliënt en haar mantelzorgster op de dag van opname opgevangen bij de entree van het verpleeghuis. De verpleegkundige verwelkomt hen en legt het een en ander uit.

Werkvormen:

- **Reflectieopdracht** aan de hand van het videofragment:
 - ❖ Waar let je op bij de ontvangst van een nieuwe cliënt?
 - ❖ Wat vind je belangrijk bij het ontvangen van mantelzorgster(s)?
 - ❖ Wat zie je in het videofragment gebeuren? Hoe zou jij ingaan op de non-verbale aspecten van de mantelzorgster(s) en de cliënt?
 - ❖ Wat doe jij in je gesprek om de mantelzorgster en cliënt gerust te stellen en een sfeer te creëren waarin vragen gesteld kunnen worden?

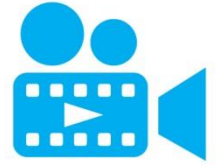
- Maak een **poster** met behulp van knipsels uit tijdschriften, waarop je aangeeft wat jij belangrijk vindt bij de ontvangst van een nieuwe cliënt. Bekijk en bespreek gezamenlijk het eindresultaat.

- Maak in 3-tallen een **tekening in stilte**. Eén persoon tekent wat hij belangrijk vindt tijdens de ontvangst van de cliënt en zijn of haar mantelzorgster(s). De volgende persoon vult de tekening aan, in stilte en zonder overleg. Wanneer iedereen zijn bijdrage heeft geleverd bekijk en bespreek je gezamenlijk het eindresultaat.

- **Interview met mantelzorgster**: in deze simulatie worden in tweetallen de volgende vragen aan elkaar gesteld en beantwoord:
 - ❖ Hoe gaat het met u?
 - ❖ Heeft u zorgen over uw moeder?
 - ❖ Waar maakt u zich met name zorgen over?
 - ❖ Wat is voor uw moeder belangrijk in de dagelijkse zorg?
 - ❖ Hoe kunnen we uw moeder het beste benaderen?
 - ❖ Wat zijn uw verwachtingen ten aanzien van de zorgverlening?
 - ❖ Hoe kunnen we elkaar ondersteunen?
 - ❖ Wat kunt of wilt u zelf (blijven) doen voor uw moeder?
 - ❖ Wat kunnen wij voor u betekenen?

FILMFRAGMENT | 2

Filmfragment 2 | “Heeft u nog vragen?”

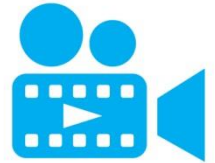
In dit filmfragment worden de nieuwe cliënt en haar mantelzorgers uitgenodigd door de verpleegkundige voor een intakegesprek.

Werkvormen:

- **Reflectieopdracht** aan de hand van de volgende vragen:
 - ❖ Hoe start jij het gesprek om de mantelzorgers betrokken te houden?
 - ❖ Wat vind jij dat er van een mantelzorgers verwacht kan worden?
 - ❖ In hoeverre spreken de mantelzorgers en de verpleegkundige dezelfde taal?
 - ❖ Wat vind je ervan dat de telefoon afgaat tijdens het gesprek?
 - ❖ Wanneer je de mogelijkheden van de mantelzorgers bespreekt, heeft de mantelzorgers dan een eigen inbreng in het programma?
 - ❖ Wat kun je in zijn algemeenheid zeggen over de communicatie tussen cliënt, mantelzorgers en zorgverlener?
- Middels een **simulatie**, eventueel met behulp van een acteur voer je een intakegesprek. Bespreek dit samen na in de groep.
- **Flappendiscussie**: ga in groepjes van ongeveer 3 à 4 personen uiteen en bespreek aan de hand van het filmfragment de opvallende discussiepunten. Kom daarna weer bijeen en bespreek de uitkomsten plenair. Deze punten kunnen gebruikt worden voor een teamactiviteit of discussie binnen je eigen team.
- **Werkervaringen**: bespreek in groepjes elkaars werkervaring met betrekking tot een intakegesprek. Bespreek plenair waar de verbeterpunten liggen.
- **Kaartenspel**: beschrijf op losse kaarten wat er zoal gedaan wordt in de praktijk. Leg de kaarten op de grond en vorm een kring. Bespreek de kaarten plenair in een afsluitende discussie. Aan het eind vult iedereen een eigen kaart in waarop je schrijft waarmee jij aan de slag gaat.
- **Do or dare**: ga de uitdaging aan en pak iets op gebied van mantelzorgers aan dat direct gedaan kan worden. Overtuig je team en neem hen mee in deze uitdaging.
- **Ruggenspraak**: splits de groep in 3-tallen. Met de ruggen tegen elkaar voer je een gesprek. Het gaat er hier om dat je ervaart wat voor een effect het heeft als je geen non verbale communicatie hebt met een ander. Welke invloed heeft dat op je gesprek?

FILMFRAGMENT | 3

Filmfragment 3 | “Kom je weer bij me terug?”

In dit filmfragment laat de mantelzorgster weten wanneer zij wel en niet beschikbaar is om een en ander voor de afdeling te betekenen. De verpleegkundige reageert hierop.

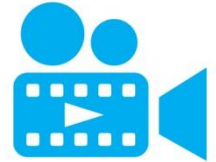
Werkvormen:

- **Reflectieopdracht** aan de hand van de film:
 - ❖ Wat vind je van de reactie van de verpleegkundige wanneer mevrouw aangeeft dat zij niet op donderdag beschikbaar is?
 - ❖ Vind je dat de mantelzorgster zelf voor de kosten moet opdraaien?
- **Anders samenwerken:** in een groepsgesprek kijk je naar wat samenwerken met de mantelzorgster voor jou betekent? Stellingen die je kunt gebruiken:
 - ❖ Een mantelzorgster vind ik fijn als ik er profijt van heb;
 - ❖ Een mantelzorgster mag 24 uur per dag aanwezig zijn;
 - ❖ We spreken elkaar aan op gedrag;
 - ❖ Een mantelzorgster is aanwezig bij het teamoverleg;
 - ❖ Mantelzorgster en cliënt bepalen de grens en niet de professional.
- **Dippen en dimmen:** denk je in de vorm van problemen of juist in mogelijkheden? Beschrijf op geeltjes wat moet worden losgelaten en wat juist moet worden gestimuleerd om de samenwerking tussen mantelzorgster(s) en zorgmedewerkers gelijkwaardig te laten verlopen.
- **In kaart brengen:** breng in kaart hoe een samenwerking is verlopen tussen jou en de mantelzorgster(s). Doe dit aan de hand van kaarten, uitgedeeld door de trainer. Hiervoor kunnen associatiekaarten gebruikt worden.
 - ❖ Welke kaart geeft voor jou de samenwerking beeldend weer?
 - ❖ Welk aandeel heb jij zelf in de samenwerking gehad, welk aandeel had de mantelzorgster?
 - ❖ Wat kun je zeggen over de gelijkwaardigheid tijdens deze samenwerking?
- **Verschillende hoeken:** aan de hand van een (zelf) ingevuld kwadrant op de onderstaande afbeelding bespreek je in groepjes van vier wat er mis ging in dit filmfragment. Vervolgens bespreek je hoe hierop ‘winst’ behaald kan worden in de toekomst.

Wat denk jij dat de mantelzorgster denkt en voelt?	Wat denk je dat de mantelzorgster ziet?
Wat denk je dat de mantelzorgster hoort?	Wat zie je non-verbaal bij de mantelzorgster gebeuren?

Filmfragment | 4

Filmfragment 4 | “Gezellig, hè!”

In dit filmfragment begeleidt een mantelzorgster voor de eerste keer een activiteit met verschillende cliënten. De vraag die hier rijst is hoe zij dit ervaart.

Werkvormen:

- **Reflectieopdracht:**
 - ❖ Vind jij dat je een mantelzorgster de verantwoording kunt geven over cliënten?
 - ❖ Wat zijn eigenlijk de wettelijke kaders waarmee je te maken hebt in deze situatie?
 - ❖ Wat vind je ervan dat de verpleegkundige een half uur van de afdeling gaat?
 - ❖ Vind jij dat de verpleegkundige altijd bereikbaar moet zijn? Hoe doe je dit?
 - ❖ Hoe kom je terug op de ervaring van de mantelzorgster, nadat je afwezig bent geweest?
 - ❖ Probeer je eens te verplaatsen in de mantelzorgster, hoe zou die zich voelen?
- **Wandelen met de mantelzorgster:** je maakt een wandeling met de mantelzorgster (acteur) en gaat het gesprek aan over draagkracht en draaglast van de mantelzorgster. Na dit gesprek maak je een samenvatting. De mantelzorgster controleert op waarheid.
- **Film over participatie en grenzen in mantelzorg**

Wat mag een mantelzorgster? Bekijk de Webinars en bespreek het na:

 - ❖ [Vilans Webinar Familieparticipatie](https://youtu.be/pSDz3OA1r5c) [<https://youtu.be/pSDz3OA1r5c>]
 - ❖ [Webinar grenzen verleggen](http://www.invoormantelzorg.nl/?id=9894) [<http://www.invoormantelzorg.nl/?id=9894>]
- **Interview met de mantelzorgster:**

In een rollenspel voer je een evaluatief gesprek met de mantelzorgster. Onderstaande punten kunnen worden gebruikt:

 - ❖ Hoe gaat het met u (mantelzorgster)?
 - ❖ Slaagt u erin uw leven in te richten, zoals u dat wilt?
 - ❖ Wat kan in uw ogen anders of beter?
 - ❖ Heeft u hier nog aanvullingen op (mantelzorgster)?
 - ❖ Laten we de afspraken eens doorlopen om te zien of ze nog bevallen.
 - ❖ Hoe ervaart u de samenwerking?
- **Groepsopdracht:** bespreek in een subgroep mogelijke pijnpunten die bij een mantelzorgster zouden kunnen leven. Kom als team met een manier van (samen)werken, waarin tot uitdrukking komt op welke wijze je de mantelzorgster hierbij kunt ondersteunen. Presenteer jullie uitkomst aan de groep.
- **Draagkracht- en draaglastanalyse:** vul samen met de mantelzorgster (acteur) de draagkracht – en draaglastanalyse in en bespreek deze na.

Door samen inzichtelijk te maken welke draaglastfactoren en welke draagkrachtfactoren er zijn, wordt duidelijk waar de versterking plaats kan vinden. Ligt de nadruk op afname van draaglast of op versterken van draagkracht? Wat is op kortere en langere termijn realiseerbaar?

Draagkracht- en draaglastanalyse

Op welke gebieden gaat het goed of waar krijg je energie van?	Op welke gebieden gaat het minder goed of wat kost je energie?

© Taskforce Mantelzorg Den Haag ~ Mei 2016

Neem voor meer informatie contact op met WZH Leren en Ontwikkelen via het volgende e-mail adres: lerenenontwikkelen@wzh.nl of bekijk de website: www.wzh.nl/taskforcemantelzorg

